

EU-sääntely kohtelee kurjimminkin lyhyissä työsuhteissa olevia maahanmuuttajia

EU-valtioiden sosiaaliturvajärjestelmät edistävät harvoin kolmansista maista saapuvien maahanmuuttajien lyhytaikaista työskentelyä EU-maissa.

Kolmansista maista saapuvat työntekijät nähdään useissa EU-maissa ratkaisuna työvoimatarpeisiin. Pätkätöitä tekevät uhkaavat kuitenkin jäädä sosiaaliturvajärjestelmissä väliinputoajiksi, jos työttömyys osuu kohdalle, käy ilmi Euroopan muuttoliikeverkoston (EMN) julkaisemasta vertailututkimuksesta *Maahanmuuttajien oikeus sosiaaliturvaan ja terveydenhuoltoon: politiikat ja käytäntö*.

Tutkimuksen tavoitteena oli hahmotella EU:n ja kansallisia säännöksiä, joiden perusteella maahanmuuttajilla on oikeus sosiaaliturvaan ja terveydenhuoltoon EU-valtioissa. Tutkimus selvitti myös, miten nämä oikeudet eroavat jäsenvaltion kansalaisten oikeuksista.

Eri EU-valtioiden sosiaaliturvapoliitikkoja ei ole yhtenäistetty. Monissa maissa etuuksien saaminen ei ole kiinni kansalaisuudesta, vaan siitä, minkä aikaa henkilö on asunut tai työskennellyt maassa. Pitkäaikaisen oleskeluluvan omaavilla maahanmuuttajilla on yleensä oikeus kaikkiin samoihin oikeuksiin kuin kansalaisillakin.

Suomessakin etuudet voivat jäädä saamatta

Haavoittuvassa asemassa useassa EU-maissa ovat kolmansien maiden maahanmuuttajat, jotka ovat tulleet maahan hiljattain ja joiden työsuhde kestää lyhyen aikaa.

- Muuttoliike kolmansista maista katsotaan useissa EU-maissa yhdeksi ratkaisuksi työvoimatarpeisiin, joita muun muassa väestön ikääntyminen aiheuttaa. Maahanmuuttajien asema on kuitenkin usein maan kansalaisia heikompi taantuman aikana. On vaarana, että maahanmuuttaja putoaa pois sekä kotimaansa että työskentelymaansa sosiaaliturvan piiristä, jos työttömyys osuu kohdalle. Maahanmuuttaja ei myöskään välttämättä vie etuuksia mennessään, kun palaa kotimaahansa, vaikka olisi maksanut veroja ja muita maksuja palkastaan työskentelymaahansa, kertoo ylitarkastaja Berit Kiuru EMN:stä.

Kohtuuttomia tilanteita voi Suomessakin aiheutua lyhytaikaisesti työskentelevien kohdalla.

Yhdistelmälapadirektiivin implementointi on kuitenkin parantanut tilannetta. Direktiivin mukaan kolmansista maista tulleita tilapäisiäkin työntekijöitä on tietyin rajoituksin kohdeltava yhdenvertaisesti jäsenvaltion kansalaisten kanssa. Vakituinen asuminen ei siten voi olla ainoa keino sosiaaliturvan piiriin pääsemiseksi.

Kantaväestö nostaa enemmän eläkkeitä

Yleinen harhaluulo on, että maahanmuuttaja nauttii korkeammasta sosiaaliturvasta kuin vastaavassa tilanteessa oleva maan kansalainen.

- Muun muassa Suomessa maahanmuuttajilla on oikeus sosiaaliturvaan aivan samoin edellytyksin kuin kansalaisillakin. Enemminkin näyttäisi siltä, että maahanmuuttajat eivät usein edes tiedä, mihin kaikkiin etuuksiin he ovat oikeutettuja, Kiuru toteaa.

Kelan tänä syksynä julkistetusta tutkimuksesta käy ilmi, että työikäiset maahanmuuttajat käyttivät keskimäärin 780 euroa eli noin neljänneksen kantaväestöä enemmän sosiaalietuuksia vuoden 2011 aikana asukasta kohden. Eroa selittää ensisijaisesti maahanmuuttajien heikko työllisyys, joka korostuu ensimmäisinä vuosina maahanmuuton jälkeen.

Maahanmuuttajille maksetaan toisaalta vähemmän eläkkeitä. Kun vanhuuseläkkeet otetaan mukaan tarkasteluun, tilanne kääntyy toisin päin ja kantaväestön keskimääräiset etuudet ovatkin 1 840 euroa vuodessa suuremmat asukasta kohden kuin maahanmuuttajien.

Kelan tutkimuksessa ei käsitelty kaikkia sosiaalietuuksia, kuten toimeentulotukea.

Lisää tietoa ja median yhteydenotot:

Ylitarkastaja Berit Kiuru, Euroopan muuttoliikiverkosto, Maahanmuuttovirasto, p. 0295 419 226, s-posti: berit.kiuru@migri.fi

Mari Kuusinen, OS/G Viestintä, p 040 196 4374, mari.kuusinen@osg.fi

Mikä on EMN?

Euroopan muuttoliikiverkoston (European Migration Network, EMN) Suomen yhteyspiste toimii Maahanmuuttovirastossa. Vastaavia yhteyspisteitä on kaikissa EU-maissa sekä Norjassa joka myös osallistuu verkoston toimintaan. Verkoston puheenjohtajana toimii EU:n komissio.

Verkoston tehtävänä on tuottaa ajantasaista, puolueetonta, luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa maahanmuutto- ja turvapaikka-asioista politiikan suunnittelun tukemiseksi Euroopan unionissa. Tietoa jaetaan poliitikkojen ja viranomaisten lisäksi myös yleisölle.

Keskeistä EMN:n tuottamaa tietoa ovat vuosittaiset raportit maahanmuuttopolitiikan kehityksestä EU-jäsenmaissa ja -elimissä sekä erilaiset teematutkimukset ajankohtaisista muuttoliikeaiheista.

Suomen omat EMN-verkkosivut löytyvät osoitteesta: www.emn.fi.

Invandrare med korta anställningsförhållanden behandlas sämst i EU-regleringen

Socialskyddssystemen i EU-staterna främjar sällan kortvariga anställningar i EU-länder bland invandrare som kommer från tredje länder.

Anställda från tredje länder uppfattas ofta som en lösning på arbetskraftsbehoven i EU-länderna. Personer som gör snuttjobb hotas emellertid att falla utanför socialskyddssystemen, om de blir arbetslösa, visar Europeiska migrationsnätverkets (EMN) jämförande studie *Maahanmuuttajien oikeus sosiaaliturvaan ja terveydenhuoltoon: politiikat ja käytäntö* (Invandrades rätt till socialskydd och hälsovård: policyer och praxis).

Målet med studien var att få en uppfattning om de bestämmelser på EU-nivå och nationell nivå, som ger invandrare rätt till socialskydd och hälsovård i EU-staterna. I studien utreddes även hur dessa rättigheter skiljer sig från de rättigheter medborgarna i medlemsstaten har.

Socialskyddspolitiken i de olika EU-staterna har inte förenhetligats. I många länder bestäms inte tillgången till förmånerna enligt medborgarskap, utan hur länge personen har bott eller arbetat i landet. Invandrare med långvariga uppehållstillstånd har ofta samma rättigheter som medborgarna.

Också i Finland kan man bli utan förmåner

Invandrare från tredje länder är i många EU-länder utsatta, om de nyligen har anlänt till landet och om deras anställningsförhållande varar en kort tid.

- Migrationen från tredje länder anses i många EU-länder vara en lösning på det arbetskraftsbehov som orsakas av bland annat den åldrande befolkningen. Invandrarnas ställning är emellertid ofta sämre än medborgarnas under en recession. Risken finns att invandraren hamnar utanför socialskyddet i både sitt hemland och det land hon arbetar i, om hon blir arbetslös. Invandrare tar inte nödvändigtvis förmånerna med sig när de flyttar tillbaka till sitt hemland, även om de skulle ha betalat skatter och andra lönerelaterade avgifter i det land de arbetat, berättar överinspektör Berit Kiuru på EMN.

Oskäligen situationer kan uppstå också i Finland för personer som arbetar här en kort tid. Implementeringen av direktivet om kombinerade tillstånd har dock förbättrat situationen. Enligt direktivet ska också tillfälliga anställda från tredje länder med vissa begränsningar behandlas jämlikt med medborgarna i medlemsstaten. Fast boende kan således inte vara den enda metoden att få tillgång till socialskydd.

Den inhemska befolkningen tar ut mer pensioner

En allmän missuppfattning är att invandrare åtnjuter ett bättre socialskydd än en medborgare i motsvarande situation.

- Bland annat i Finland har invandrare rätt till socialskydd under helt samma förutsättningar som medborgarna. Det verkar snarare som att invandrarna ofta inte ens vet vilka förmåner de är berättigade till, konstaterar Kiuru.

Den undersökning som FPA publicerat i höst visar att invandrare i arbetsför ålder använde i genomsnitt 780 euro, det vill säga cirka en fjärdedel, mer sociala förmåner än den inhemska befolkningen under 2011 per invånare. Skillnaden förklaras främst av invandrarnas dåliga sysselsättningsläge, som betonas under de första åren efter att de flyttat.

Å andra sidan betalas invandrare mindre pensioner. När ålderspensionen tas med i granskningen, vänder situationen och den inhemska befolkningens genomsnittliga förmåner är 1 840 euro större per år och individ än för invandrare.

I FPA:s undersökning behandlades inte alla sociala förmåner, som till exempel utkomstskyddet.

Mer information och mediekontakter:

Överinspektör Berit Kiuru, Europeiska migrationsnätverket, Migrationsverket, tfn 0295 419 226, e-post: berit.kiuru@migri.fi

Mari Kuusinen, OS/G Viestintä, tfn 040 196 4374, mari.kuusinen@osg.fi

Vad är EMN?

Europeiska migrationsnätverkets (European Migration Network, EMN) finska kontaktpunkt är Migrationsverket. Motsvarande kontaktpunkter finns i alla EU-länder samt Norge, som också deltar i nätverkets verksamhet. Nätverkets ordförande är EU-kommissionen.

Nätverkets uppgift är att producera aktuell, opartisk, tillförlitlig och jämförbar information om invandrings- och asylfrågor för att stödja planeringen av politiken inom Europeiska unionen. Informationen ges till politikerna och myndigheterna men även till allmänheten.

Viktig information som EMN tar fram är de årliga rapporterna om utvecklingen av migrationspolitiken i EU-medlemsländerna och EU-organen samt olika temaundersökningar om aktuella migrationsfrågor.

Finlands egna EMN-webbsidor finns på: www.emn.fi.

EU regulations failing immigrants in short-term employment

The social security systems of the EU Member States rarely promote the short-term employment of third-country immigrants in these countries.

In many EU Member States, employees from third countries are seen as an answer to labour needs. However, according to the comparative study *Migrant access to social security and healthcare: policies and practice*, published by the European Migration Network (EMN), there is a threat that people who work in short-term jobs slip through the net of social security systems if they become unemployed.

The aim of the study was to outline the EU and national regulations on the basis of which immigrants gain access to social security and healthcare in EU Member States. The study also looked into how these entitlements compare to the entitlements of Member State nationals.

The social security policies of different EU Member States have not been harmonised. In many countries, the access to benefits is not dependent on nationality but on how long the person in question has lived or worked in the country. Immigrants with long-term residence permits are usually entitled to all the same benefits as the country's nationals.

Even in Finland benefits may remain inaccessible

Third-country immigrants who have entered the country recently and whose employment lasts for a short period of time are in a vulnerable position in many EU countries.

“In many EU Member States, migration from third countries is seen as an answer to labour needs caused by demographic ageing, for instance. However, during a recession, the position of immigrants is often weaker than that of the country's nationals. There is a risk that an immigrant falls outside the scope of social security of both the home country and the country of employment if he or she becomes unemployed. An immigrant does not necessarily export the benefits when returning to the home country, even if he or she had paid taxes and other contributions from his or her salary to the country of employment,” says Berit Kiuru, Senior Adviser at EMN.

Unreasonable situations may arise in Finland, too, with regard to persons working in the country for a short period of time. Nevertheless, the implementation of the Single Permit Directive has improved the situation. Pursuant to the Directive, even temporary employees from third countries must, with certain restrictions, be treated equally to the Member State nationals. Consequently, permanent residence cannot constitute the sole means of accessing social security.

The original population takes up more pension

It is a common misconception that immigrants enjoy higher social security than the country's nationals in a similar situation.

“In Finland, among other countries, immigrants are entitled to social security on exactly the same conditions as the country's nationals. It would rather seem that often immigrants do not even know which benefits they are entitled to,” Kiuru comments.

A study published by Kela this autumn reveals that during 2011, working-age immigrants used on average EUR 780, or approximately one fourth, more social security benefits per resident as the original population. This difference is primarily explained by poor employment among immigrants, further emphasized during the first years after immigration.

On the other hand, immigrants are paid less pension. When old-age pension is included in the review, the situation is the opposite: average benefits received by the original population are EUR 1,840 higher per year and resident than those received by immigrants.

Kela's study did not cover all social security benefits, such as social assistance.

Further information and media contacts:

Senior Adviser Berit Kiuru, European Migration Network, Finnish Immigration Service, tel. +358 (0)295 419 226, e-mail: berit.kiuru@migri.fi

Mari Kuusinen, OS/G MarCom, tel. +358 (0)40 196 4374, mari.kuusinen@osg.fi

About the EMN

The Finnish National Contact Point for the European Migration Network (EMN) operates in connection with the Finnish Immigration Service. National contact points have been set up in each EU Member State, as well as in Norway, which also participates in the network. The network is chaired by the EU Commission.

The task of the EMN is to support policy-making in the European Union by providing up-to-date, objective, reliable and comparable information on migration and asylum. In addition to politicians and government officials, information is also disseminated to the general public.

Among the most important outputs of the EMN are annual reports on the development of the immigration policies of EU Member States and institutions, as well as various thematic studies on topical migration issues.

Finland's national EMN website is at www.emn.fi.